

ПАУЛИНА СТАНЧЕВА
ГРОЗДОБЕР

chitanka.info

Лозето ни беше съвсем малко — само триста квадратни метра. А то колко е — едно голямо нищо. Но все пак лозе! Даваше грозде. Бедата беше там, че даваше едно памидово грозде, което розовееше рано-рано и аз, нетърпеливата, всеки ден по обяд, докато мама нареди масата за обед на двора под асмата, скоча на колелото с кошничка на багажника. Казвам, докато мама нареди масата или горе-долу за малко повече, аз съм отишла на лозето, набрала грозде и вече звънчето на дворната врата звъни — върнала съм се вкъщи.

Днес кошничка, утре кошничка, а нали казах — лозето ни само триста квадрата, което изтълкувано значи гроздоберът у нас свършил, преди да е започнал у другите.

Но всъщност истината е малко по-друга и сега няма защо да я крия: на няколко пъти аз водих тайфата на лозе. Те именно довършиха гроздето преди гроздобера.

Истинският гроздобер в Бургас е голямо събитие — краят ни беше винарски, лозята много.

Започва в една октомврийска сутрин с цели кервани коли, кошове и гроздоберачи! С песни и шум още в полунощ. „На гроздобер, на гроздобер!“ Такива едни възгласи се носеха през оградите на дворовете, в не изгрялото още утро. „Хайде на гроздобер!“

Мама още от предния ден се беше приготвила. Щяхме да ходим на лозето с каруцата на съседите. И кошници беше натрупала. Божичко, колко кошници!

— За какво са ти, мамо? — питах я с лоши предчувствия и страхове в сърцето.

— Че как за какво, като си нямаме кошове, де ще берем гроздето?

— Ама ти какво мислиш, мамо!

— Нищо. Малко за шира, малко за петмез и рачел, малко вино за коледните празници да направим. В мазето бъчвата чака!

Божичко, чак за бъчва вино си мислела тя, че и за петмез и рачел с дюли, тиква и патладжан. Побърках се.

Как да кажа на дядо и мама, че на лозето ни за голямо съжаление вече и баберки няма! Как да им кажа, че нашият гроздобер е свършил, преди да започне! Другите ще берат грозде, ще пълнят кошове и каци, а ние само дето си разбутахме и развалихме съня.

Просто не смеех да кажа цялата истина. На какво разчитах, на чудо ли, че докато стигнем „чангър-чангър“ с каруцата до лозето, и под листата на лозините ще увиснат гроздове памид. Ама не вярвах на чудеса, обичах вълшебните приказки, но знаех, че са измислици, че в живота не се случва нищо подобно. Щом е изядено гроздето, изядено е. Никой юнак или магьосник няма да ни го върне.

И така, дядо подкара кончето. Беше едно рижаво, сякаш нарочно боядисано с керемидена боя, и лудо, та ще ни изпотроши кокалите по калдъръмите и неравния път! Дядо сумти и държи здраво поводите, мама се гуши в плетения от домашна бяла вълна шал, че е много студено, пък на мене ми иде да си духам с ветрило от зор и горещина.

— Я се загърни — викаше мама, — ще замръзнеш!

— Ще замръзна то — топло е.

— Ох, туй opak, вироглаво дете ще ме побърка — мърмореше мама ядосано. — Било й топло по гроздобер!

„Бе то, ако искаш да знаеш, гроздобер няма да има за нас“ — мисля си на ум, ама иначе си мълча и дори се загръщам уж че ми е хладно, да не дразня повече мама, че вече излизаме от града, а щом излизаме от него, ето ти и първите лозя, и нашето!

Разбира се, ето го и него! Една пътечка от двете страни с посинели от плод стипчиви още, че не е паднала слана трънкосливки, остаряла коприва, дето жили като пламък, няколко шипки, отрупани с червен плод, и лозето!

Дядо усети цялото положение, преди още да слезе от каруцата — той имаше страшно зрение. За един кратък миг обхвана цялото лозе, тоест видя ошмулените, окапали листа и отсъствието на грозде.

— Ба — изсумтя той — май че свраките ни изкълваха гроздето за рачела и виното!

— Как така! Какво думаш, тате? — изтръпна мама под шала.

— Че гледай, булка! — и той посочи лозето.

Тя гледаше, вираше се милата ми, хубава майчица, но нищо още не схващаше или просто не искаше да повярва, че гроздето е съвсем „огроздоберено“! Стана й горещо, махна си шала и го захвърли в колата при празните кошници. После тръгна между главините, подритвайки окапалите пожълтели лозови листа, надничаше тук и там, ама напразно — грозде никакво.

Ама аз нали си знаех, преди няколко дни го минахме, както се следва, от край до край. Едва ни стигна за закуска. Гого, който идваше за първи път, викаше като никога сърдито:

— Ти на това „лозе“ ли му викаш, няма дори да ни насити!

— Толкова, повече има у съседите, ама там се крие пазач с флоберка. Стреля на живо: сврака, заек, човек — не подбира!

И пак той, Гого, накрая се сети:

— А какво ще кажеш на вашите по гроздобер?

— Нищо няма да кажа, ще мълча. Дано ми се размине без бури и гръмотевици.

Ама не мина. Започна една буря сега, едни гръмотевици загърмяха. Леле. Не я бях виждала мама никога толкова ядосана.

— Ти не си дете, ти си вампирче! Идвала си с колелото и си влачела гроздето кой знае къде (топло, топло — викам аз наум, близо си до истината, но не съвсем, че влачех не гроздето някъде, а при гроздето — своите другари). — Цяло лозе да изплюскате (че колко е ма, мамо, това лозе — спорех с нея наум, ама тя своето си знае). — Коскоджамити лозе! (Ами!) — У хората шира ще ври, а у нас — празна каца. У хората рачел за зимата — у нас празни буркани. У комшиите вино за празниците — у нас... — и мама заплака, тръшна се на буците с полазилия повет и жълтите листа и заплака така жално, така сърцераздирателно, че не една, а сто съвести заговориха в мен и сърцето ми се раздра от мъка и разкаяние.

Хвърлих се до нея и заревах и аз. И нали рядко плачех, мама се сепна и скочи уплашена. За миг разбрах, че съм на прав път, че трябва да продължа да плача, да дера гърло.

— Аз съм виновна, аз съм виновна — ревах и нареждах истината. — Аз съм вампир и престъпник — ревах, хълцах, давех се и си казах всичко. Но толкова здравата ревах, че уплаших мама и дядо. Той изведнъж се надигна изпод дюлята.

— Що тъй се къса ма, булка, ще разболееш внучката?

— За гроздето дете го няма.

— Голяма работа — отрязва дядо. — Първом ти, сега тя. Недей, къзъм — обърна се той към мене — то пък кога ли това педя лозе е давало грозде за вино! Ти помниш ли? Че нали все си го обираме този пусти памид преди гроздобера, а за вино купуваме от комшиите или прием купешко от кръчмата на Аслан.

Добре, че се намеси дядо и някак внесе дух на помирение и примирение. И най-главното — смирение от моя страна.

— А кошниците — запита мама наивно — белким празни ще ги връщаме за смях и кашмер пред хората?

— Че защо празни, булка? Я погледни дюлката! — и мама цяла се обърна към отрупаното със златен плод дърво.

— Ай, ай — плесна с ръце мама — ще има и за сладко, и за пелте, ще има и на скрина, и на гардероба да наредим, та цяла зима да ни мирише на хубаво в стаите!

Колко бързо се утеши милата ми майка с дюлите! А те — много, но дребни, сгърчени и все червиви. Само дето миришеха на хубаво. И цяла зима щяха да миришат. Така я помня зимата в Бургас — с шума на бурите в морето и с миризмата на дюлите от малкото ни лозе. Шумът достигаше в стаите през врати и прозорци, а дюлите бяха наредени една до друга, една до друга в редичка. Загниваха една след друга, но някоя все оцеляваше до пролетта, за да ми припомня последния „гроздобер“.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.